

**สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนภาษาบาลี สำนักศาสนศึกษา
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**
**ENVIRONMENT OF LEARNING AND TEACHING PALI LANGUAGE AT BUDDHIST
SCHOOL IN MUANG DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE**

พระมหาวิเศษ เสาะพบดี* ดร. ภูเบศ ม่วงแก้ว** นายวิรัช ภูมาศรี***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อม ปัญหา และ แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนภาษาบาลี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจงจำนวน 12 คน ประกอบด้วย 1) พระภิกษุที่เป็นครูสอน จำนวน 8 รูป และพระภิกษุสามเณรที่กำลังเรียน จำนวน 8 รูป สำนักศาสนศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพห้องเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เป็นสัดส่วน มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนมีความเป็นกันเอง ปัจจัยที่จะทำให้ส่งเสริมการเรียนการสอนได้ดีขึ้นต้องกระตุ้นจากตัวผู้เรียนเอง 2) อาคารเรียนมีการทรุดโทรมไปตามกาลเวลา หน้าต่างมีส่วนชำรุดบ้างเนื่องจากการเล่นชนของผู้เรียน มีเสียงรถจักรยานยนต์รบกวนทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียนการสอน ผู้เรียนบางรูปไม่ตั้งใจเรียน 3) การดูแลรักษาอาคารสถานที่ ต้องช่วยกันทั้งครู นักเรียน และนักการภารโรง ควรพัฒนาห้องเรียนเป็นอิเล็กทรอนิกส์ ปรับให้ทันสมัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ควรสอนให้นักเรียนรู้ถึงประโยชน์ในการเรียนบาลีจากฐานที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อม, การเรียนการสอน, ภาษาบาลี, สำนักศาสนศึกษา

ABSTRACT

The objective of this research was to study Environment, Problem and Way to develop the environment of learning and teaching the Pali Language. This was the qualitative research based on documentary studies and in-depth interviews with 12 key informants chosen through purposive sampling consisting of 8 monks who were

* หลักสูตรปริญญาโท พุทธศาสตร์ มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ล้านนา

** มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่

*** หลักสูตรรัฐศาสตร์ มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต ล้านนา

teachers and 8 monks and novices who were learners at Buddhist schools in Muang district, Chiangmai province. The data were analyzed through descriptive analysis.

The research results were found that; 1) the classrooms were in a good condition and proportional and the teaching media were modern. The interactions between instructors and learners were friendly. The factors that promote better teaching must be the motivations by the learners themselves. 2) The school buildings had deteriorated over time, windows were partly damaged due to naughty play by learners, noise from motorcycles caused distraction to teaching and some learners did not study well. 3) Teachers, learners and Janitor must help maintaining the premises, classrooms should be electronically developed and adapted to keep pace with modern technologies and the learners should be taught to know about benefits of learning the Pali language from the senior learners who were successful in life.

Keywords: Environment, learning and teaching, Pali Language, Buddhist school

1. บทนำ

พระสงฆ์ไทยมีการศึกษาภาษาบาลีมาตั้งแต่สมัยเริ่มแรกที่พระพุทธศาสนาเข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทย มีหลักฐานปรากฏในสมัยทวารวดี มีหลักฐานการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมบาลีอย่างเป็นระบบในสมัยอยุธยา การศึกษาบาลีรุ่งเรืองยิ่งในสมัยล้านนา คัมภีร์ที่แต่งในครั้งนั้นยังใช้เป็นหลักสูตรในการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน การศึกษาภาษาบาลีตั้งแต่สมัยสุโขทัยสืบมานั้น มีองค์พระมหากษัตริย์เป็นองค์อุปถัมภ์ให้การสนับสนุนตลอดมา มีการอุทิศพระราชมณเฑียรเป็นที่เล่าเรียนศึกษาของพระสงฆ์ มีการยกย่องและถวายนิยัตยภัตรแก่พระสงฆ์ผู้มีความรู้ภาษาบาลี จนถึงแม้พระมหากษัตริย์ไทยบางพระองค์ ที่ทรงเป็นปราชญ์เชี่ยวชาญในภาษาบาลี ภาษาบาลีเป็นภาษารักษาพระศาสนา ดังจะเห็นได้ว่าการทำสังฆกรรมมี อุโบสถ ปวารณา อุปสมบท และสมมติสีมา เป็นต้น จะสำรวจได้ด้วยดีและถูกต้องตามแบบแผนพุทธบัญญัติ ถ้าไม่มีวินัย กรรมเกี่ยวเนื่องด้วยการสวดกรรมวาจาแล้ว ถือว่ากรรมไม่สำเร็จ แต่สังฆกรรมนั้นๆ จะสำเร็จได้ด้วยดีก็ด้วยผู้สวดกรรมวาจาสามารถสวดกรรมวาจา ออกเสียงสลิธ ธนิต วิมุตติ และนิคคหิต ได้ถูกต้องชัดเจน และผู้ที่สวดได้ถูกต้องชัดเจน สังฆกรรมย่อมสำเร็จสมบูรณ์ตามพุทธประสงค์ กล่าวสรุปได้ว่า ภาษาบาลีเป็นภาษาที่มีความสำคัญอันสูงสุดต่อความดำรงมั่นสืบกาลนานแห่งพระพุทธศาสนา ปัจจุบันได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาศึกษาภาษาบาลี ดังที่พระพรหมโมลี (สุชาติ ธรรมรตโน) แม่กองบาลีสนามหลวง ได้กล่าวถึงกรณีแม่กองบาลีสนามหลวงจัดสอบบาลีประจำปีการศึกษา 2558 ซึ่งเปิดให้ฆราวาสลงสอบเป็นปีแรก และล่าสุดมีการมอบพัดสำหรับผู้สอบได้เปรียญธรรม 9 ประโยค และบาลีศึกษาที่เปิดโอกาสให้แม่ชีและฆราวาสเข้าศึกษา และปรากฏว่าฆราวาสสอบได้ถึงบาลีศึกษา 6 ประโยค การเรียนบาลีของฆราวาสจะเป็นพื้นฐานที่เกื้อกูลกับวิชาทางโลก (2559, ออนไลน์)

สำนักศาสนศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้จัดการให้มีการเรียนการสอนภาษาบาลีควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาแผนกสามัญศึกษาไปด้วย นักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่เรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาซึ่งกลุ่มสาระภาษาเพื่อการสื่อสารมาตรฐาน ต 1.1 เข้าใจกระบวนการอ่านและการเขียนถูกต้องตามหลักบาลีไวยากรณ์มาตรฐาน ต 1.2 มีทักษะในการแปลภาษาบาลีถูกต้องตามหลักการแปล (กองพุทธศาสนศึกษา, 2550, หน้า 120) ถึงจะมีหลักสูตรเอื้อต่อการเรียนรู้แต่ก็ทำให้นักเรียนต้องรับผิดชอบในการศึกษาหาความรู้ค่อนข้างจะมาก มีเวลาไม่เพียงพอ จะเห็นได้ว่าแต่ละปีมีจำนวนนักเรียนที่ลงชื่อสอบบาลีเป็นจำนวนมากแต่ผลการสอบได้ไม่มากนัก ด้วยเหตุที่หลักสูตรการเรียนภาษาบาลีเป็นหลักสูตรแนวอนุรักษ์นิยมไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนักตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 ทำให้เกิดปัญหากับยุคสมัยปัจจุบัน อันเนื่องด้วยการเรียนการสอนภาษาบาลี (พระมหาธีรสุข ธรรมสารโร (อุบไซย), 2554) มีหลายประการเป็นต้นว่า เนื้อหาของหลักสูตรมีมากเกินไป ขาดการแก้ไข ปรับปรุง และไม่เหมาะสมกับผู้เรียนในปัจจุบัน การจัดการเรียนการสอน คือ การจัดครูเข้าสอนยังไม่เป็นระบบและได้มาตรฐาน ขาดแผนการเรียนการสอนที่ชัดเจน และการสอนขาดความยืดหยุ่น สื่อการเรียนการสอน ที่ทันสมัยมีไม่เพียงพอ สื่อที่มีอยู่ขาดคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน กิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนมีน้อยเกินไป ขาดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับสิ่งที่ได้เรียนมา เวลาในการเตรียมตัวเพื่อวัดผลประจำเดือนน้อยเกินไป การวัดผลเน้นความจำเป็นหลัก และขาดการบันทึกข้อมูลที่เป็นระบบ ดังนั้น ควรปรับปรุงเนื้อหาของหลักสูตรให้ได้คุณภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน ควรปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยเพิ่มขึ้น และปรับปรุงหนังสือเรียนให้ได้มาตรฐาน ควรมีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ควรกำหนดเวลาในการวัดผลประจำเดือนให้เหมาะสมควรมีการวัดผลด้านอื่นนอกเหนือจากการวัดความจำและควรมีการบันทึกข้อมูลการวัดผลอย่างเป็นระบบ และสิ่งที่ปัญหาหลัก คือ ตัวนักเรียนเองดังที่ปรากฏในงานวิจัยของพระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเสวี (2556) ที่ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรต่อการเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี ในจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของพระภิกษุสามเณรเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม-บาลี ในจังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับน้อย แต่เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการของสำนักเรียน ต้องการให้มีสื่อการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี โดยใช้โปรแกรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาบาลี เพื่อความเข้าใจในการท่องจำ พระภิกษุ สามเณร ผู้เรียน ส่วนการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูคุณุหัส ที่สอนตามโรงเรียนปริยัติธรรมควรปฏิบัติตนต่อพระภิกษุสามเณร เช่น ไม่ควรตีตัวเสมอท่าน และไม่ควรแสดงกิริยาต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมออกมา ให้รู้จักเคารพต่อเพศ พระภิกษุ และสามเณร ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แห่งพระพุทธศาสนา

จากเหตุผลดังกล่าวมา ผู้วิจัยเห็นว่า สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนทั้งที่เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ส่วนผลกระทบต่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ เป็นสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่ทำให้เกิดความรู้สึกในทางบวกหรือลบ สภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นสภาพแวดล้อมในห้องเรียนของผู้เรียน ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการออกกฎระเบียบก็คือผู้สอน และ

สภาพแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียนผู้ที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดกฎระเบียบ ถ้าหากผู้บริหารหรือผู้สอนเชื่อว่าบุคคลในบังคับบัญชา หรือผู้เรียนมีลักษณะเป็นคนเกียจคร้านไม่รับผิดชอบ การออกกฎระเบียบจะมีลักษณะเข้มงวด การเรียนการสอนภาษาบาลีตามสำนักศาสนศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพ จิตภาพ และทางสังคมที่แตกต่างกัน สถานการณ์ปัจจุบันเป็นอย่างไร มีปัญหาหรือไม่ อย่างไร แนวทางในการสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน ควรเป็นไปในทิศทางใด ที่มีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาภาษาบาลี จึงได้ทำวิจัยครั้งนี้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนภาษาบาลี สำนักศาสนศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาบาลี สำนักศาสนศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 3) เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนภาษาบาลี สำนักศาสนศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary research) และการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกรอบของสภาพแวดล้อม ปัญหาสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน รวมถึงแนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พระภิกษุสามเณร ผู้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาบาลี ประกอบด้วย

- 1) พระภิกษุผู้ปฏิบัติการเรียนการสอนภาษาบาลี จำนวน 8 รูป
- 2) พระภิกษุสามเณรที่กำลังศึกษาภาษาบาลี จำนวน 8 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัยและการนิยามศัพท์ปฏิบัติการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ในแง่ต่างๆ ตามความเป็นจริงซึ่งเป็นการวิเคราะห์ออกมาในรูปเชิงพรรณนา และได้จัดหมวดหมู่ในประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

4. ผลการวิจัย

สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนภาษาบาลี

1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพในการเรียนการสอนภาษาบาลี พบว่า 1. สภาพห้องเรียนอยู่ในเกณฑ์ที่ดีไม่ว่าจะเป็นบรรยากาศการเรียนการสอน สภาพนอกห้องเรียนแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ห้องสมุดที่อ่านหนังสือทางโลก ในห้องนั้นจะจัดหนังสือเกี่ยวกับบาลีน้อย ส่วนที่ 2 จะเป็นหนังสือเกี่ยวกับบาลีเป็นส่วนใหญ่ 2. สภาพในห้องเรียนจัดเป็นสัดส่วน เป็นช่วงชั้นมีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยมีกระดานดำมีไวท์บอร์ด บางห้องมีโปรเจกเตอร์ฉาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนการสอนมากขึ้น เนื่องจากการเรียนวิชาบาลีต้องใช้สมาธิใช้ความสงบบรรยากาศในห้องเรียนจึงมีความสำคัญสภาพในห้องเรียนจึงช่วยเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนได้เรียนดีขึ้นสภาพนอกห้องเรียนแบ่งเป็นสองส่วนคือสำนักงานที่มีหนังสือบาลีเป็นจำนวนมากและอีกส่วนคือห้องสมุดของโรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน โดยห้องสมุดจะมีหนังสือหลายๆ สาขาและมีห้องคอมพิวเตอร์เพื่อให้ค้นคว้าหาความรู้สภาพนอกห้องเรียนจึงมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น

2) สภาพแวดล้อมด้านจิตภาพในการเรียนการสอนภาษาบาลี พบว่า 1. บุคลิกภาพของตัวผู้เรียนเป็นไปค่อนข้างดีสนิทสนมกัน เพราะตัวผู้เรียนก็อยู่ในวัดตัวผู้สอนก็อยู่ในวัด ความกระตือรือร้นของผู้เรียนขึ้นอยู่กับช่วงเวลาช่วงเช้าจะมีการกระตือรือร้นส่วนช่วงบ่ายจะเกิดอาการอ่อนล้า การเรียนตัวผู้เรียนจะมีศัลบังคับผู้เรียนจึงต้องมีความเรียบร้อย มีความเชื่อฟังครูบาอาจารย์เป็นหลักการเรียนจึงเรียนแบบที่สอนน้องจึงสร้างเจตคติที่ดีต่อผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนสอบได้ กฎระเบียบจะมีข้อกำหนดให้ผู้เรียนสายได้ไม่เกิน 15 นาที ขาดไม่เกินเดือนละ 3 ครั้ง ถ้าขาดเกินสามครั้งจะมีการดักเตือนหรือลงโทษ 2. การเรียนการสอนมีความเป็นกันเองเปิดโอกาสให้ถาม มีความเป็นกันเอง เมื่อมีงานอะไรไม่ว่าจะเป็นการจัดงานวันสำคัญทางศาสนา วันสำคัญๆ พระเณรก็จะช่วยกันทำ สนุกสนาน เพลิดเพลินดินสสภาพแวดล้อมห้องเรียนเหมาะสมสำหรับพระเณรดี เรียบง่ายดี พื้นที่ว่าง รูปภาพ แจกันดอกไม้ การจัดโต๊ะ เก้าอี้ เรียบร้อยดี ดูแล้วสบายตา

3) สภาพแวดล้อมด้านสังคมในการเรียนการสอนภาษาบาลี พบว่า 1. ปัจจัยที่จะทำให้ส่งเสริมการเรียนการสอนได้ดีขึ้นต้องกระตุ้นจากตัวผู้เรียนสภาพห้องเรียนหรือนอกห้องเรียนเป็นเพียงองค์ประกอบ กฎกติกาในการเรียนการสอนจะอิงกับกฎของโรงเรียนโดยการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบนั้นขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนทั้งสิ้น ผู้ที่เรียนดีมีความรับผิดชอบจะมีการกล่าวชื่นชมหรือมีการกล่าวประชุมเพื่อมอบรางวัลแก่ผู้ที่มีความขยันเรียนดีเรียงตามลำดับมีการถวายปัจจัยเพื่อกระตุ้นจูงใจให้ผู้เรียนมีความสนใจเรียนเพิ่มขึ้น 2. ไม่ได้มีการกำหนดกฎระเบียบการเรียนการสอนแต่อย่างใดครูผู้สอนจะไม่มีกฎตายตัวในการสอนนักเรียน ดูความเหมาะสมมากกว่า แต่เป็นมารยาทที่ควรปฏิบัติมากกว่า ไม่ว่าจะเป็นการมาเรียน การทรมาน การเรียน การรับผิดชอบตัวเองในการดูหนังสือ อ่านหนังสือ ถ้าเข้าเรียนสายจะไม่หักคะแนนหรือลงโทษ แต่ถ้าไม่มาเรียนเกินสามครั้งจะมีการลงโทษโดยการลงโทษจะมีทั้งหนัก เบา และกลาง การลงโทษหนักคือ การไล่ออกจากวัดถ้าทำผิดเบาลงมาก็จะทำการโทษแบบการทำสนธิสัญญาทัณฑ์บน สามเณรหลายๆ รูปจึงมีความกระตือรือร้นเพิ่มมากขึ้น

สภาพแวดล้อมที่เป็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาบาลี

1) สภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่เป็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาบาลี พบว่า 1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน อาคารเรียนมีความสมบูรณ์ดี ระบายได้ดี มีการทาสีทาสีไปตามกาลเวลา เสื่อมไปเป็นธรรมดา ภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน เช่น เสียงรถ ไม่มีการรบกวนในการเรียน ทำแลที่อยู่ของโรงเรียนบรรยากาศดี ทางไกลทางใหญ่ 2. สภาพโดยรวมอาคารเพิ่งสร้างใหม่อาจจะมีชำรุดบ้างเช่น หลังคาพื้นห้อง หน้าต่าง ส่วนไหนที่ชำรุดก็มีการซ่อมบำรุงให้เป็นสัดส่วน หน้าต่างมีส่วนชำรุดบ้าง เนื่องจากการเล่นชนของผู้เรียน เป็นธรรมดาของนักเรียนวัยนี้ชน อยากรู้ อยากรูเห็น อยากรูลอง ยังไม่มีความรับผิดชอบมากเท่าที่ควร

2) สภาพแวดล้อมด้านจิตภาพที่เป็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาบาลี พบว่า 1. บุคลิกภาพของตัวผู้เรียนไม่ได้ทำให้ตัวผู้สอนเกิดความรู้สึกไม่สบายใจหรืออึดอัด เพราะเมื่อผู้สอนเข้าห้องเรียนแล้วจะสวมวิญญาณความเป็นครูทันที อาจจะมีบ้างที่ผู้เรียนบางส่วนที่ไม่ตั้งใจเรียนแต่ผู้สอนก็สร้างความสนใจให้กับผู้เรียน เช่น เดินไปใกล้ผู้เรียนจุดนั้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน การสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียน ผู้เรียนที่เป็นประเด็น คือ การพูดหรือการสื่อสารที่ไม่ชัดก็ทำให้เป็นปัญหาต่อการเรียนค่อนข้างมาก 2. ด้วยว่าห้องเรียน อาคารเรียนอยู่ใกล้ถนนใหญ่ เสียงรถมีการรบกวนการเรียนทำให้ไม่มีสมาธิในการเรียน บางครั้งเสียงรถจักรยานยนต์ รบกวน ยิ่งเวลาทำแบบฝึกหัด ทำปัญหาข้อสอบ ไม่มีสมาธิในตอบปัญหา

แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนภาษาบาลี

1) แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมด้านกายภาพการเรียนการสอนภาษาบาลี พบว่า 1. สภาพแวดล้อมในห้องเรียน พื้นห้อง ผนังห้อง ประตู หน้าต่าง โตะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์การเรียนอยู่ในสภาพที่พึงพอใจ ซึ่งมีการปรับปรุงอยู่ตลอดอยู่แล้ว ที่เป็นปัญหาคือการดูแลรักษาให้เรียบร้อยมากกว่าที่ต้องทำทุกวัน เรื่องนี้ต้องช่วยกันทั้งครู นักเรียน และนักการภารโรง แต่จะมีในส่วนขออาคารที่ต้องการเพิ่มเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดให้เป็นสัดส่วน ต้องเพิ่มเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นสัดส่วนมากกว่านี้ ก็ต้องปรับปรุงบ้างตามกาลเวลาถ้ามีชำรุด เพราะเน้นชอบเล่นกัน มันเป็นธรรมดาของวัยเด็ก 2. ควรจะพัฒนาห้องเรียนเป็นอิเล็กทรอนิกส์ แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นทั้งครูและนักเรียนต้องตามให้ทัน ถ้าห้องเรียนเยี่ยม แต่ครูใช้ไม่เป็นก็ไม่ได้ ห้องนี้ปัจจุบันเป็นห้องเฉพาะแยกไปต่างหาก ค่อยๆ พัฒนาไป สภาพแวดล้อมโรงเรียน อาคารดีอยู่แล้วใช้ร่วมกับโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ควรมีสื่อเทคโนโลยีในการช่วยสอน มันขึ้นอยู่กับความสามารถในการใช้สื่อของแต่ละท่าน

2) แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพการเรียนการสอนภาษาบาลี พบว่า 1. เวลาเรียน แบบฝึกหัด การสอบ การตรวจปัญหา และบุคลิกภาพของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจัดอยู่ในขั้นดี สิ่งที่ต้องปรับตัวก็คือ งานที่เกี่ยวข้องกับบริบทของวัด มีงานจรรยาที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งบางงานไม่ได้อยู่ในปฏิทินการศึกษาที่จัดไว้แล้ว 2. การเรียนการสอนบาลีเน้นเฉพาะมัธยมศึกษาตอนต้น พอขึ้นม.4 ไม่ได้บังคับ นักเรียนมีความรู้สึกว่าจะเรียนไปทำไม น้อยๆ พอเห็นรุ่นพี่ไม่เรียน ก็ไม่อยากจะเรียนอย่างนี้ นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนก็รู้สึกท้อเหมือนกัน ต้องกำหนดเป็น

กฎระเบียบเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนบาลี ต้องคะแนนพระปริยัติแผนกสามัญมาช่วยในส่วนนี้ จะได้ทำให้นักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนบาลีมากขึ้น การเรียนบาลีเป็นสิ่งที่ยากที่จะเข้าใจ เวลาเรียนก็เหมาะสม แต่นักเรียนต้องไปต่อยอดศึกษานอกห้องเรียน การพัฒนาการเรียนการสอนควรปรับให้ทันยุคทันสมัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ บางคนไม่อยากแบกหนังสือมาแล้ว ทุกคนมีมือถือ เอามือถือมาอย่างนี้ ถ้าเราใช้ทุกวิชาอยู่ในมือถือได้คงจะดี

3) แนวทางพัฒนาสภาพแวดล้อมด้านสังคมการเรียนการสอนภาษาบาลี พบว่า 1. การเรียนพระวินัยมาแล้ว จะทราบกติกา มารยาท กฎระเบียบเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน พร้อมกันไป จึงไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด แต่ปัจจุบันมีสิ่งดึงดูดความสนใจไปอื่นมากกว่า ส่วนในการสร้างเสริมขวัญกำลังใจนั้น เจ้าอาวาส ผู้บริหาร ครูผู้สอน พร้อมอยู่แล้ว แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือ จิตวิทยาสำหรับเด็ก ทำให้อย่างไรให้พระภิกษุสามเณรสนใจในการเรียนบาลีมากขึ้น การสั่งให้นักเรียนทำการบ้าน ให้แปลหนังสือ ส่งงานแล้วไม่ทำก็รู้สึกอึดอัดเหมือนกัน ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน เรียนไม่รู้เรื่อง ควรที่จะฝึกให้เด็กรับผิดชอบมากขึ้น ให้เห็นคุณค่าของการเรียนบาลี

5. อภิปรายผลการวิจัย

1) จากผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมในห้องเรียน อาคารเรียนมีความสมบูรณ์ดีเรียบร้อยดี มีการทบทวนไปตามกาลเวลา เสื่อมไปเป็นธรรมดา สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน เช่น เสียงรถ ไม่มีการรบกวนในการเรียน ทำเลที่อยู่ของโรงเรียนบรรยากาศดี ห้างไกลทางใหญ่ สภาพโดยรวมอาคารอาจจะมีชำรุดบ้างเช่นหลังคาพื้นห้อง หน้าต่าง ส่วนไหนที่ชำรุดก็มีการซ่อมบำรุงให้เป็นสัดส่วน หน้าต่างมีส่วนชำรุดบ้างเนื่องจากการเล่นชนของผู้เรียน เป็นธรรมชาติของนักเรียนวัยนี้ ชน อยากรู้ อยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยากลอง ยังไม่มีความรับผิดชอบมากเท่าที่ควร ในด้านห้องเรียน พื้นห้องผนังห้อง ประตู หน้าต่าง โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์การเรียน อยู่ในสภาพที่พึงพอใจ ซึ่งมีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาอยู่แล้ว ที่เป็นปัญหาคือการดูแลรักษาให้เรียบร้อยมากกว่าที่ต้องทำทุกวัน เรื่องนี้ต้องช่วยกันทั้งครู นักเรียน และนักการภารโรง แต่จะมีในส่วนของการอาคารที่ต้องการเพิ่มเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย จัดให้เป็นสัดส่วน ต้องเพิ่มเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย เป็นสัดส่วนมากกว่านี้ ก็ต้องปรับปรุงบ้างตามกาลเวลาถ้ามีชำรุด เพราะชอบเล่นกัน มันเป็นธรรมชาติของเด็ก ซึ่งสภาพแวดล้อมเหล่านี้เป็นสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ วราภรณ์ ไทย (2556, หน้า 4) ที่ได้กล่าวถึงคุณค่าของสภาพแวดล้อมว่า สภาพแวดล้อมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ห้องเรียนที่มีความสะอาดสบายมีอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอนครบถ้วน ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนผู้สอนก็มีความสุขในการสอน สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมในการเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความราบรื่น สะดวก รวดเร็ว ตามแผนที่วางไว้ ทำให้ทักษะในการแสวงหาและรวบรวมความรู้ การแสวงหาข้อมูลและความคิดใหม่ๆ ด้วยทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการฟัง ทักษะการถาม ทักษะการสังเกต หรือทักษะการค้นหาค้นหาข้อมูลจากห้องสมุด เป็นต้น (คันสนีย์ สังสรรค์อนันต์ หน้า, 2556, หน้า 24)

2) จากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมด้านจิตภาพ พบว่า บุคลิกภาพของตัวผู้เรียน ไม่ได้ทำให้ตัวผู้สอนเกิดความรู้สึกไม่สบายใจหรืออึดอัด เพราะเมื่อผู้สอนเข้าห้องเรียนแล้วจะสวมวิญญาณความเป็นครูทันที อาจจะมีบ้างที่ผู้เรียนบางส่วนที่ไม่ตั้งใจเรียนแต่ผู้สอนก็สร้างความสนใจให้กับผู้เรียน เช่น เดินไปใกล้ผู้เรียนจุดนั้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน การสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียน ผู้เรียนที่เป็นประเด็น คือ การพูดหรือการสื่อสารที่ไม่ชัดก็ทำให้เป็นปัญหาต่อการเรียนค่อนข้างมาก บุคลิกภาพของตัวผู้เรียนไม่ได้ทำให้ตัวผู้สอนเกิดความรู้สึกไม่สบายใจหรืออึดอัด เพราะเมื่อผู้สอนเข้าห้องเรียนแล้วจะสวมวิญญาณความเป็นครูทันที อาจจะมีบ้างที่ผู้เรียนบางส่วนที่ไม่ตั้งใจเรียนแต่ผู้สอนก็สร้างความสนใจให้กับผู้เรียน เช่น เดินไปใกล้ผู้เรียนจุดนั้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน การสื่อสารระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักเรียน ผู้เรียนที่เป็นประเด็น คือ การพูดหรือการสื่อสารที่ไม่ชัดก็ทำให้เป็นปัญหาต่อการเรียนค่อนข้างมาก การเรียนการสอน ควรที่จะให้ครูและนักเรียนได้เรียนรู้สื่อสมัยใหม่ อิเล็กทรอนิกส์ ถ้าพัฒนาระบบแล้ว นักเรียนทุกวันชอบมาก ไม่เบื่อหน่าย ทำการบ้านผ่านมือถือ ผ่านไลน์ สะดวกสบาย ใครใช้ไม่เป็น ผู้สอนยิ่งนึกใจมาก ถ้าครูใช้ไม่เป็นแบบเดิมก็ถือว่าไม่มีปัญหาอะไรในการเรียนรู้ ปัจจุบันการมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ เวลาเรียนวันละสองชั่วโมง ในการเรียนบาลีค่อนข้างยาก ควรปรับปรุงตัวผู้เรียนมากกว่า ควรอ่านหนังสือ แปะหนังสือมาก่อน ถ้าอย่างนั้นจะไม่ทันเพื่อนๆ เป็นสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในเรื่อง อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ความเป็นกันเอง และบรรยากาศในการจัดการศึกษา ระหว่างครูและนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนและนักเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หากมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีก็จะส่งผลให้มีสภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่ดี เหล่านี้ล้วนบ่งถึงความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนเป็นการช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของผู้เรียน จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาประการหนึ่งก็คือนำให้ผู้เรียนมีบุคลิกภาพดี มีการแสดงออกทางกาย วาจาและใจแบบอย่างที่ดีงามยอมรับ กล่าวคือ คุณธรรมและจริยธรรมที่เป็นเครื่องหมายของคนดี มีการประพฤติปฏิบัติสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี การที่จะหล่อหลอมพฤติกรรมหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์นั้น ต้องใช้เวลา และอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน จึงจะสามารถกล่อมเกล้าผู้เรียนได้ สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยปรับหรือโน้มน้าว พฤติกรรมของผู้เรียนโดยเฉพาะสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่ดี มีบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นมิตร มีความเป็นประชาธิปไตย ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ตัดสินปัญหาด้วยเหตุผลต่างๆ เหล่านี้จะค่อยๆ แทรกซึมเข้าไปในความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียน สะสมทีละน้อยจนในที่สุดจะแสดงออกในลักษณะของบุคลิกภาพรูปแบบในการรับรู้ตลอดจนค่านิยมต่างๆ ของผู้เรียน (วรารัณ โทโพธิ์ไทย, 2556, หน้า 5) สอดคล้องกับแนวคิดของสุกัญญา เจริญวีรกุล (2559 ออนไลน์) นิสิตชั้นปีที่ 4 คณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาภาษาบาลีและสันสกฤต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เรียนบาลีศึกษา สำนักเรียนวัดสามพระยา กล่าวว่า สาเหตุที่เรียนภาษาบาลีจริงจังเพราะชอบมาตั้งแต่วัยเยาว์ และอยากเข้าใจคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงเริ่มเรียนไวยากรณ์ที่สำนักเรียนวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และต่อยอดการเรียนในประโยคที่สูงขึ้นที่สำนักเรียนวัดสามพระยา และเมื่อแม่กองบาลีฯ เปิดสนามสอบเป็นปีแรก ตน

จึงลงสอบบาลีศึกษา 6 ประโยค เมื่อผลสอบปรากฏว่าผ่าน ต่อมาจึงเข้ารับพัดเป็นปีแรกที่วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ "ประโยชน์ของการเรียนภาษาบาลีในโรงเรียนพระปริยัติธรรม คือ ได้ศึกษาโครงสร้างของ ภาษาและได้สืบทอดพระพุทธศาสนา ที่สำคัญการเรียนภาษาบาลีในทางธรรมช่วยเกื้อกูลกับสาขาวิชา ทางโลก แม้การเรียนทั้ง 2 รูปแบบไวยากรณ์จะไม่ต่างกันมาก แต่มิติของภาษาจะช่วยให้เข้าใจ กฎเกณฑ์ภาษามากขึ้น การเรียนภาษาบาลีอาจยากสำหรับฆราวาส แต่ถ้าผู้เรียนมีความมุ่งมั่นและ พยายามทำความเข้าใจ เชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนได้ และขณะนี้ตนกำลังเรียนบาลีศึกษา 7 ประโยค"

3) จากผลการวิจัย พบว่า แรงบันดาลใจของผู้เรียนยังมีน้อยคือ ผู้ที่เรียนภาษาบาลีที่จบ มัธยมศึกษาปีที่สามขึ้นไปมีน้อยมากเนื่องจากไม่ใช่เป็นวิชาบังคับผู้เรียนจึงขาดความสนใจ การเรียน บาลีในโรงเรียนสายสามัญทุกแห่งมีปัญหาจะมีปัญหาเหล่านี้ มองไม่เห็นประโยชน์และคุณค่าของ บาลี กฎกติกาที่มีการกำหนดมีบางรูปที่เต็มใจปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้างก็ว่ากันไปตามเหตุและผลส่วน เรื่องของการเตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนครูผู้สอนมีความอดัดใจเป็นอย่างมากแต่ก็ว่ากล่าว ตักเตือนทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ซึ่งผู้บริหาร ครูผู้สอน ได้สร้างเสริมขวัญกำลังใจ ให้แก่ผู้เรียนตลอดมา เป็นรูปของทุนการศึกษา รางวัลสำหรับผู้ที่ได้สอบได้ แต่ก็ยังมีคนสอบได้น้อยอยู่ ทำอย่างไรให้นักเรียนสนใจเรียนบาลีเพิ่มขึ้นก็ตีเหมือนกัน ที่นี้มันอยู่กับนักเรียนเองไม่สู้หรือไม่ อย่างไร เท่านั้น ซึ่งปัจจุบันความคิดนักเรียนมีความเป็นส่วนตัวมาก รู้มาก รู้เร็ว เปื่อไว ควรสอนให้ นักเรียนรู้ถึงประโยชน์ในการเรียนบาลีของรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ถ้านักเรียน ปฏิบัติตามกติกา มารยาท กฎระเบียบก็มีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนแน่นอน ส่วนควรที่เป็น ประเด็นแก้ไขคือตัวนักเรียนเอง เพราะบางรูปยังไม่สนใจเรียนมากนัก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ได้มีการบังคับให้เรียนบาลีทำให้รุ่นน้องมัธยมศึกษาตอนต้นไม่สนใจเรียนด้วย ควรสร้างรุ่นพี่เป็น Idol สำหรับรุ่นน้อง สอดคล้องกับแนวคิดของวรารัณ โดโพีไทย (2556, หน้า 4-5) ที่ได้ถึง ความสำคัญของสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนไว้ว่า สภาพแวดล้อมช่วยสนับสนุนการเรียน การสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ เป็นกระตุ้นผู้เรียนให้มีความสนใจและเกิดแรงจูงใจในการเรียน เปลี่ยนเจตคติไปในทางที่ดี มีความพึงพอใจในการเรียนช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปัจจัย สำคัญในกระบวนการเรียนการสอนก็คือความรู้สึกที่เกิดจากตัวผู้เรียน ความรู้สึกพึงพอใจ สนใจ อยากเรียน อยากรู้ ซึ่งจะเป็นตัวนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในที่สุด ดังนั้น ถ้าผู้เรียนอยู่ใน สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านกายภาพ จิตภาพ และทางด้านสังคมภาพ แล้ว จะช่วยกระตุ้นในตัวผู้เรียนเกิดความรู้สึกดังกล่าวได้ ช่วยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่พึง ประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ประสบการณ์การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมตามปกติแล้วการรับรู้และการ เรียนของผู้เรียนจะเกิดขึ้นหลังจากที่ได้ปะทะ สัมพันธ์กับสิ่งภายนอกที่มากระตุ้นประสาทสัมผัสของ ผู้เรียน การปะทะสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ เป็นการสร้างประสบการณ์ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีส่วน ช่วยในการควบคุมชั้นเรียนให้ผู้เรียนมีระเบียบ วินัย สภาพแวดล้อมการเรียนการสอนเป็นตัวกำหนด อาณาเขตของการเรียน ทำให้มีบรรยากาศที่แตกต่างไปจากกิจกรรมอื่น ยกตัวอย่างเช่น ลักษณะของ สภาพแวดล้อมในสถานเริงรมย์ ผู้เรียนเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่จัดไว้อย่างเหมาะสม ก็

จะรู้จักสำรวจอยู่ในระเบียบวินัยมากขึ้น โดยเฉพาะถ้ามีการจัดโต๊ะ เก้าอี้ ของนักเรียนอย่างมีวัตถุประสงค์จะช่วยให้การควบคุมชั้นเรียนมีระบบระเบียบ และง่ายสำหรับผู้สอนมากขึ้น

6. บทสรุป

การที่จะความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนภาษาบาลีนั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่มีลักษณะเป็นพระนักบริหาร นักพัฒนา นักการศึกษา มีความสามารถในการวางแผนงาน มีความเสียสละ ตัดสินใจด้วยความยุติธรรม ครู มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง มีความรับผิดชอบ เข้าใจหลักสูตร และเป็นแบบอย่างที่ดี หลักสูตร ครูเตรียมหลักสูตรก่อนใช้และประเมินผล อาคารสถานที่ที่มีการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมอย่างดี งบประมาณ มีการใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ สื่อการเรียนการสอน มีการนำสื่อมาใช้งานได้เหมาะสม ประการต่อมาอยู่ที่กระบวนการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้บริหารโรงเรียน มอบงานตามถนัด ตรวจสอบงาน ประชุมแนะนำครู จัดหา งบประมาณ อาคารสถานที่ อุปกรณ์เพียงพอ และแก้ปัญหารวดเร็ว ครูเตรียมเนื้อหาเหมาะ ใช้สื่อในการเรียนการสอนดี มีรายงานผล และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (พระมหาสรพงษ์ การุญ, 2551) . สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนมีความพร้อมต่อการเรียนเนื่องจากการเรียนบาลีใช้ร่วมกับโรงเรียนธรรมราชศึกษาส่วนสภาพนอกห้องเรียนถือว่าพร้อมแต่ไม่มีห้องสมุดสำหรับอ่านหนังสือบาลีห้องเรียนที่พร้อมก็ทำให้การเรียนดีขึ้นเนื่องจากเห็นภาพการเรียนได้ชัดเจน นักเรียนมีหลายแบบมีทั้งพร้อมที่จะเรียนและไม่พร้อมที่จะเรียนสิ่งที่จะทำให้การเรียนผ่านไปอย่างราบรื่นคือการออกนอกเนื้อหาบ้างแต่เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนเช่นเล่านิทานการส่งเสริมการเรียนที่ดีคือการพูดให้กำลังใจแก่เด็ก ซึ่งถึงประโยชน์ในการเรียน นักเรียนมีหลายแบบมีทั้งพร้อมที่จะเรียนและไม่พร้อมที่จะเรียนสิ่งที่จะทำให้การเรียนผ่านไปอย่างราบรื่นคือการออกนอกเนื้อหาบ้างแต่เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนเช่นเล่านิทานการส่งเสริมการเรียนที่ดีคือการพูดให้กำลังใจแก่เด็กซึ่งถึงประโยชน์ในการเรียน ด้วยเหตุ ดังนั้น สำนักศาสนศึกษา ควรมีนโยบายในการกั้นงบประมาณให้มีความพร้อมที่จะซ่อมแซมอาคารสถานที่ ให้ดูสวยงาม ปลอดภัย เป็นสถานธรมณีสถานอันเหมาะสมสำหรับการศึกษาเล่าเรียน และเป็นที่อยู่อาศัย

กฎระเบียบการเรียนการสอนนั้น ถ้าเป็นสายสามัญ เข้าเรียนสายจะไม่หักคะแนนหรือลงโทษแต่ถ้าไม่มาเรียนเกินสามครั้งจะมีการลงโทษโดยการลงโทษจะมีทั้งหนัก เบา และกลาง ถ้าเป็นบาลีภาคค่ำไม่มีการบังคับมาด้วยความสมัครใจ ห้องเรียนไม่เพียงพอเนื่องจากเป็นศูนย์กลางในการเรียนภาษาบาลีแต่ไม่ได้ส่งผลต่อการเรียนแต่ทางครูผู้สอนต้องการให้การเรียนเป็นสัดส่วนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน การไม่ตั้งใจเรียนหรือการไม่เตรียมตัวก่อนมาเรียนทำให้การเรียนล่าช้าทำให้มีปัญหาต่อความรู้สึกรู้สึกต่อครูผู้สอนพอสมควร สิ่งการบ้านไม่ทำมา ไม่ได้แปลมาก่อน ไม่ได้ท่องมา สิ่งที่ต้องดูใจจากสังคมภายนอกมีมากกว่า ทำให้ความรับผิดชอบลดลง ปัจจุบันเป็นยุคแห่งการอยากรู้อยากเห็น วัยเด็กอยากรู้อยากเห็นตลอดเวลา โดยเฉพาะมือถือสามารถตอบสนองความอยากรู้อยากเห็นของพวกเขาได้ ดังนั้นเวลาที่มีการแอบเล่นโทรศัพท์บ้างแต่เป็นเพียงบางรูปเท่านั้น สภาพแวดล้อมด้านสังคมที่เป็นปัญหาในการเรียนการสอนภาษาบาลี เกี่ยวกับผู้เรียนบางรูปใจลอยไม่ตั้งใจเรียน หรือจัดตารางในการดำเนินชีวิตผิดพลาด ไม่

รับผิดชอบตัวเอง เคยอยู่สบายๆ ไม่มีใครบังคับ ทำให้ขาดความมุ่งมั่นในการเรียนบาลี มีบ้างที่นักเรียนไม่ได้แปลมาก่อน ไม่ได้เตรียมตัวมา ก็ทำให้รู้สึกอึดอัดบ้าง ก็จะบอกถึงข้อดีให้นักเรียนรู้ถึงประโยชน์ของการศึกษา การที่ไม่พร้อมที่จะเรียนจะให้การเรียนไม่ทันเพื่อน ลำบาก กฎกติกาที่มีการกำหนดมีบางรูปที่เต็มใจปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้างก็ว่ากันไปตามเหตุและผลส่วนเรื่องของการเตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนครูผู้สอนมีความอึดอัดใจเป็นอย่างมากแต่ก็ว่ากล่าวตักเตือนทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น การสร้างกฎระเบียบทำให้นักอึดอัดแต่ครูผู้สอนจะบอกข้อดีให้กับนักเรียน ให้นักเรียนตระหนักถึงการศึกษและในส่วนของการไม่เตรียมตัวล่วงหน้าของนักเรียนอาจจะทำให้การเรียนล่าช้าแต่ครูผู้สอนไม่ได้ตัดทอนการเรียนแต่รอตัวผู้เรียนให้เรียนพร้อมๆ กัน ดังนั้น สำนักศาสนศึกษา ควรมึนโยบายในการสร้างเสริมแรงจูงใจแก่นักเรียนให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาที่จะมาเรียนภาษาบาลีมากขึ้น ตลอดจนถึงเสริมสร้างพลังกำลังใจให้เกิดมีแก่ครูผู้สอนที่ได้เสียสละเวลาในการเรียนการสอนพระพุทธพจน์คำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา

สภาพแวดล้อมในห้องเรียน เป็นห้องครบวงจรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นสถานที่ฉันอาหารด้วย ถ้าเป็นไปได้ควรมีห้องเรียนเป็นสัดส่วน เพราะไม่ได้เป็นห้องเรียนโดยตรงเป็นกฎบัตรรองรับด้วย ห้องเรียนยังไม่มีกระดาน เวลาอาจารย์อธิบายศัพท์แสง ถ้ามีกระดานบ้างก็ดี ควรดูแลรักษาสภาพแวดล้อมห้องเรียนไม่ว่าจะจะเป็นพื้นห้อง ผนังห้อง ประตู หน้าต่าง โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์การเรียน ให้อยู่ในสภาพปกติแล้ว ถ้าเป็นไปได้ควรมีระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกรู้สึกว่าทันสมัย ถึงแม้ผู้บริหาร ครูผู้สอน ได้สร้างเสริมขวัญกำลังใจให้แก่ผู้เรียนตลอดมา เป็นรูปของทุนการศึกษา รางวัลสำหรับผู้ที่ได้สอบได้ แต่ก็ยังมีคนสอบได้น้อยอยู่ ทำอย่างไรให้นักเรียนสนใจเรียนบาลีเพิ่มขึ้นก็ดีเหมือนกัน ที่นี้มันอยู่กับนักเรียนเองไม่สู้หรือไม่ อย่างไรเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันความคิดนักเรียนมีความเป็นส่วนตัวมาก รู้มาก รู้เร็ว เบื่อไว ควรสอนให้นักเรียนรู้ถึงประโยชน์ในการเรียนบาลีของรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ถ้านักเรียนปฏิบัติตามกติกามารยาท กฎระเบียบก็มีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนแน่นอน ส่วนควรที่เป็นประเด็นแก้ไขคือตัวนักเรียนเอง เพราะบางรูปยังไม่สนใจเรียนมากนัก ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไม่ได้มีการบังคับให้เรียนบาลีทำให้รุ่นน้องมัธยมศึกษาตอนต้นไม่สนใจเรียนด้วย ควรสร้างรุ่นพี่เป็น Idol สำหรับรุ่นน้อง ฉะนั้นคณะสงฆ์ เจ้าสำนักศาสนศึกษา ควรมึนโยบายจัดอบรมนักเรียนภาษาบาลีทั้งระยะยาว และระยะสั้น มีการประชาสัมพันธ์แก่พระสงฆ์ฆาธิการ พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้ทราบ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนเน้นหลักการแห่งการสร้างแรงบันดาลใจสนับสนุนการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

- Jiraphat Kaewku. สรรีรลัทธิศาสตร์คัมภีร์บาลีไวยากรณ์โบราณ. Retrieved from http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=707&articlegroup_id=153 30 Jun 2559.
- Chaiyong Brahmawong. (2556). *“Teaching Arrangement” เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา Instructional Technology Units 9-15.* Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Prasak Homsnit. (2557). *“Teaching Methodology” เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา Instructional Technology Units 1-8.* Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Bundit Bunditasavee. (2556). A Study of Monks and Novices’ Opinion toward the Education of Dhamma and Pali in Ubonrathathani
- Warangkana Topothai (2556) *“Environment of learning and teaching” Instructional Technology Units 9-15* Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University
- Wat Dhammakaya. The benefits of learning Pali Retrieved from [http://www.dmc.tv/pages/top_of_week/](http://www.dmc.tv/pages/top_of_week/What%20are%20benefits%20of%20learning%20Pali.html) What are benefits of learning. Pali. html 16 กรกฎาคม 2559
- Sunsanee Sungsunanun (2557) *“Teaching Behavior” Instructional Technology Units 1-8.* Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Onjaree natakutoong. (2557). *“Teaching Techniques” Instructional Technology Units 1-8.* Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Open University.
- Uthai Saiyud. (2009). A Construction of Pali Grammar Learning Center Instructional Packages on "A Compound Word" for a Bachelor Degree (Pali 1-2 and Pali 3) Requirements for the Master of Education Degree in Learning Management Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat Univ